

aangeworven „districtsarten” rijkelijk voldoende zijn om ook in urgente gevallen hulp te verleenen, zoodat niet één geval van nood zonder hulp behoeft te blijven. Kunnen de 62 heeren daardoor niet genoeg tijd vinden voor het overige ziekenfondswerk, dan mislukt het plan der ziekenfondsbesturen. Dit is de eenige kans voor de uit hun brood gestooten artsen om hun praktijk weer terug te krijgen.

In den Rijksdag heeft echter staatssecretaris BETHMANN-HOLLWEG zich over den strijd uitgelaten met beweringen als zou er sprake zijn van „boycot van zieken en stervenden” (terwijl juist de artsen zijn geboycot) en als zouden de meeste artsen het met den strijd niet eens zijn, maar slechts bijeen worden gehouden door den coalitiedwang onder den druk der eererechtbanken. De *Münch. med. Wochenschr.* wijst er op, dat de organisatie een vrijwillige is, en dat de eererechtbanken (N. B. een staatsinstelling!) zich onthouden van inmenging, doch alleen de 8 heeren, die hun schriftelijke belofte hebben verbroken, plichtmatig hebben gestraft.

Inmiddels tracht een commissie van 3 artsen de collega's, die in vaste betrekkingen bij ziekenkassen zijn, te vereenigen tot bestrijding van de vrije artsenskeus. De *Münch. med. Wochenschr.* gelooft niet, dat dit stelsel tegenstanders uit beginsel heeft onder de artsen en wenscht de commissie, die van de tegenwoordige moeilijkheden misbruik tracht te maken, een volledige mislukking toe.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

NAAR AANLEIDING VAN EEN WAARSCHUWING.

Zeer geachte Redactie!

Naar aanleiding van de „waarschuwing”, op blz. 497 in het vorig nummer voorkomende, verzoekt ondergeteekende het volgende te willen plaatsen.

Toen ondergeteekende de redactie van dat „reclameblaadje” op zich nam, werd met den uitgever overeengekomen, dat het blad minstens $\frac{1}{2}$ tot 1 jaar ter kennismaking naar alle geneeskundigen, apothekers enz. zou worden gezonden, en dat pas daarna de uitgever per briefkaart de lezers zou *uitnoodigen*, zich op genoemd blaadje te willen abonneeren.

Geheel buiten de redactie om heeft de uitgever de grove tacteloosheid begaan, in een door hem zelf gesteld stuk, de lezers aan te schrijven, met het verzoek zich te willen abonneeren en met de mededeeling, dat te dien einde een postkwitantie à f 2.50 zou worden gepresenteerd.

Pas door een schrijven uit Leiden, waarin een collega zich bij mij beklagde, dat tegen zijn wil de huisgenooten het bedrag voldaan hadden, vernam ik die zaak. Een onmiddellijke bespreking met den uitgever had ten gevolge, dat hij beloofde al de reeds uitgeschreven kwitantie's in te trekken, en onmiddellijk allen, die per abuis betaald hadden, het geld terug te zenden.

Zoodat, reeds vóór de waarschuwing in het *Ned. Tijdschr. v. Geneesk.* ver-

scheen, grootendeels die gelden terugbetaald waren, een feit, waarmede blijkbaar de geachte redactie van het *Ned. Tijdschr. v. Geneesk.* dus niet bekend was!

Naar aanleiding van deze geschiedenis besloot de uitgever verder alle, ook de vrijwillig gestorte abonnementsgelden (zijnde ongeveer 100) te restitueeren, terwijl door hem tevens voorgesteld werd, het blaadje, gelijk vroeger, uitsluitend kosteloos aan geneeskundigen en apothekers te verzenden.

De kosten van dit blad, evengoed als die van alle geneeskundigs periodieken moeten gedekt worden door advertentiën en abonnementen.

Waar echter, zooals in n°. 1 van het *Geneesk. en Pharmac. Nieuws* reeds uitdrukkelijk medegedeeld werd, („oorspronkelijk uitgegeven als publiciteitsorgaan, zal het ons streven zijn, met volle behoud van dit doel, door de rubrieken geneeskundige en pharmaceutische berichten belangrijk uit te breiden, dit blad tevens meer voor lectuur geschikt te maken”) dit blad dus in de eerste plaats als publiciteitsorgaan bestemd is, daar moeten de inkomsten eveneens in de eerste plaats uit de advertentiegeden bestaan.

De abonnementsgelden (gesteld op slechts f 2.50), tenzij nagenoeg alle lezers er zich op abonneeren, leggen bij de exploitatie van dit blad zóó weinig gewicht in de schaal, dat de uitgever er waarschijnlijk toe zal besluiten, het weder te exploiteeren, zonder op die relatief geringe hulpbron te steunen.

Onaangenaam trof ons het smalend woordje „reclame-blaadje”.

Onder een reclameblad wordt meestal verstaan een blad, uitgegeven door een persoon of vennootschap, met het doel de eigen producten aan te prijzen en aan de markt te brengen.

En nu geloof ik niet, dat ons blad in eenig opzicht aan die definitie beantwoordt. Wel meen ik te hebben opgemerkt, dat ons blaadje advertenties bevat, minstens van het gehalte als die der andere hier te lande op geneeskundig terrein verschijnende periodieken. Waar ik lees in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*:

„*Sanatogen* enz. is daardoor het doelmatigst voedingsmiddel” —

„*Tinctura ferri aromatica* van WESTENDORP het aangenaamst smakend praeparaat” —

„*Hygiama* (versterkend middel) enz. est excellens infirmorum et invalidorum, et probatum est typho-abdominali laborantibus” enz. enz., dan vraag ik in gemoede, is dan het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* ook al een reclameblad (niet blaadje), omdat het zich schuldig maakt reclame te maken ten behoeve der producten der heeren BEYER en WESTENDORP en bovenal voor het blijkbaar in zoovele opzichten zoo voortreffelijke *Hygiama*, het product van een zekeren meneer FRANK uit Brussel! Behalve personalia, marktberichten en advertentiën, de hoofdbron van bestaan van dit zoowel als van vele andere bladen, bevat ons blaadje eenige rubrieken referaten, ontleend aan de buitenlandsche literatuur, zoo gekozen, dat zij geacht mogen worden te vallen binnen de interessesfeer van het overgrootste deel der geneeskundigen, van hen werkzaam in de algemeene praxis.

En wanneer ik in dit opzicht ons blaadje wederom vergelijk met de hier te lande op geneeskundig gebied verschijnende grootere bladen, dan meen ik te mogen constateeren, dat oorspronkelijk werk daarin verreweg in de minderheid

is, vergeleken bij de massa referaten, algemeene berichtjes, personalia, verslagen enz.

Een belangrijk punt van verschil tusschen ons blaadje en de andere is natuurlijk gelegen in den prijs.

Op dit punt ben ik evenwel van meening, dat er geen de minste evenredigheid bestaat tusschen den prijs en de waarde, maar dat de waarde van eenig tijdschrift uitsluitend bepaald wordt door den inhoud.

Zooals duidelijk vooropgesteld, beoogen wij, voorloopig althans, niets anders te zijn dan een referaten- en medisch-pharmaceutisch advertentieblad, in welk doel wij meenen op bevredigende wijze geslaagd te zijn.

Kritiek zal ons hierbij steeds welkom zijn, maar dan ook eerlijk, zakelijk bovenal fatsoenlijk.

Ten slotte nog een beleefd verzoek.

Geabonneerd zijnde op het *Medisch Weekblad* lees ik niet geregeld het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*. Mocht het voorkomen, dat het door mij geredigeerd blaadje wederom in uw geeerd tijdschrift gecritiseerd of aangehaald wordt, dan verzoek ik daarvan in kennis gesteld te worden, door toezending van het nummer, waarin die bespreking etc. plaats vindt, een gebruik, voorzoover mij bekend, overal in de fatsoenlijke pers aangenomen.

Ditmaal is dit blijkbaar toevallig door u verzuimd. Had niet heden een vriendelijke hand mij n°. 7 van het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* toegezonden, dan was ik onkundig geweest van uwen aanval.

Mij zou dit zeer onaangenaam zijn geweest en vermoedelijk zal dit niet in uw bedoeling gelegen hebben.

Met de meeste hoogachting,

Uw dw. dn.:

Arnhem, 14 Febr. 1909.

J. A. VAN DER WIJK.

Zoo gaat het nu, wanneer geneesheeren hun goeden naam leenen voor het in stand houden van minderwaardige reclameblaadjes: Tegen vroegere afspraken in en buiten de redactie om richt de uitgever zich met mededeelingen tot de lezers. Het merkwaardigst is zeker, dat, ook nog na het verschijnen van het betrokken nummer, deze mededeeling voor de redactie verborgen bleef! Zij vernam het gansche geval eerst, door klachten van lezers, die, dank zij „de grove tacteloosheid” van den uitgever, hun rijksdaalder waren kwijt geraakt. Zulke klachten, ook tot ons gericht, waren de aanleiding tot onze waarschuwing.

Nu zal de tacteloosheid van den uitgever zooveel mogelijk worden goed gemaakt: men krijgt zijn geld terug; het blaadje wordt, als te voren, kosteloos verspreid.

Maar de tacteloosheid der redactie blijft bestaan, die met zulk een uitgever welgemoed voortwerkt, en aan een reclameblaadje, opgericht zonder eenig ideëel doel, haar naam blijft leenen. Aan de betreurenswaardige versnippering van de geneeskundige literatuur heb ik in het eerste nummer van dezen jaargang eenige welgemeende bladzijden gewijd. De heer VAN DER WIJK heeft ze niet gelezen. Als redacteur van een Nederlandsch geneeskundig weekblad komt hem het *Tijdschrift* niet onder oogen. „Geheel uit den booze”, zeide ik daar, „is, om voor de hand liggende redenen, de mede-

werking van geneeskundigen aan bladen, die kosteloos worden verspreid". Hoezeer ik ook de overdaad aan geneeskundige bladen hier te lande betreur, toch ben ik volkomen overtuigd, dat van al die, welke in de latere jaren zijn verzezen, zonder uitzondering de oprichters in gemcede hebben gemeend, dat zij met hun blad in een behoefte kwamen voorzien. Ik zie met den besten wil geen kans, dit zelfde op den heer VAN DER WIJK en zijn medewerkers toe te passen. In ieder geval bewijzen zij, naar mijn innige overtuiging, aan de vaderlandsche geneeskunde een slechten dienst, doer een blad in stand te houden, dat het peil der vaklectuur wederom doet dalen, een blad, voor hetwelk niet de advertenties een welkome bijdrage zijn in de dekking der kosten, maar dat *uitsluitend ter wille van den advertentiewinst bestaat*.

Het is mij onbegrijpelijk in bovenstaanden brief, dat de heer VAN DER WIJK dit verschil niet gevoelt. In een „publiciteitsorgaan" (= reclameblaadje) is de arbeid der geneeskundige medewerkers niet de hoofdzaak, maar alleen een middel om adverteerders te lokken. Van zulk een blad waren wij hier te lande verschoond gebleven, tot de heer KLAASESZ kwam. Dat deze een geneeskundigen staf tot zijn dienst bereid heeft gevonden, kan ik, in het algemeen belang, slechts betreuren.

H. BURGER.

NEEMT DE STERFTE AAN LONGTUBERCULOSE AF?

Mag ik nog eenmaal op dit onderwerp terugkomen, naar aanleiding van de terechtwijzing van coll. VAN GORKOM. Neemt de sterfte aan longtuberculose af? Maar dat was de vraag toch niet door mij gesteld? Ik vraag, neemt de sterfte aan longtuberculose *zoo snel* af als sommige schrijvers willen doen gelooven, en gebeurt dat in een voortdurend neergaande lijn?

Ik begreep de 43 pCt. van ARMAINGAUD niet; ik zie nu de procentenberekening bij VAN GORKOM, maar ben het daarmee niet eens. Hierover nu niet meer. Met het betoog van VAN GORKOM over *Pruisen* is nog niet opgeheven mijn bezwaar over *Duitschland*. Terwijl in *Pruisen*, in het jaar 1905 de sterfte iets is gedaald, is in *Duitschland* de sterfte met 6—7 pCt. toegenomen volgens de berekeningen van het Reichsgesundheitsamt".

Wel vraagt VAN GORKOM, „en hoe is het nu in Duitschland enz." maar hij haalt vervolgens een statistiek aan over Pruisen.

Ook ARMAINGAUD gebruikte de statistiek over Pruisen; waarom maakt hij geen melding van den achteruitgang in Duitschland over 1905? En waarom VAN GORKOM ook niet? Die cijfers waren hem toch niet onbekend?

Gaarne zou ik nog even vermelden wat ik vind in de *Veröffentlichungen des Reichsgesundheitsamtes* van 3 Februari 1909 n°. 5, een bericht overgenomen uit Bd. 84 Heft 3 der Oostenrijksche statistiek.

De 14 koninkrijken en landen van Oostenrijk telden op 31 Dec. 1904 27.242.817 inwoners; op 31 Dec. 1905 27.433.501 inwoners. Een vermeerdering dus van 190.684 zielen. Aan tuberculose overleden in 1904 89.830, in 1905 98.312, een vermeerdering van 8.482, een aantal dat in geen verhouding staat tot de vermeerdering van het aantal zielen.

Hieruit blijkt dus ook, dat de kromme voor de tuberculosesterfte niet standvastig dalende is, althans niet overal.